

Ivan Tavčar
Visoška kronika

(kratek povzetek in mnenje)

Tavčarjev roman Visoška kronika govori o dogodkih in ljudeh z Visokega, kot jih vidi Izidor Khallan, ki svoja opažanja opisuje v prvi osebi.

Izidor, sin Polikarpa Khallana, se je rodil leta 1664 na Visokem. Imeli so večje posestvo-dve kmetiji. Oče je bil precej grob človek, verjetno zaradi strahu, da mu kdo ne bi ukradel njegovega premoženja, ki ga je skrival v železni blagajni pod svojo posteljo. Izidor je kot otrok enkrat iz nje vzel beneški cekin in za kazen mu je oče odsekal mezinec.

1690. leta je šel Izidor po očetovem navodilu na pot k Jeremiji Wulfingu, da bi se domenili o možnostih njegove hčere Margarete. Oba njena brata sta temu nasprotovala.

Kasneje je Polikarp od stare Schwarzkoblerice tik pred njeno smrtjo izvedel, da je on morilec njenega moža in da je torej on kriv za njeno gmotno stanje. Zato Izidorju na svoji smrtni postelji ukaže, naj gre in poišče njeno vnukinjo Agato ter se oženi z njo. Pove mu tudi o svojem življenju in o zgodbi železne blagajne.

Po Polikarpovi smrti se je nekega dne na posestvu oglasil Marks Wulfing in ostal na njem kot prvi hlapec. Kmalu se pokaže, da se ni kaj prida spremenil. Pozimi, ko so dekleta razdirala prejo, se je hotel med plesom "prilizniti" Agati, vendar ga je ta zavrnila s klofuto. Ker se je še grobo obnašal, so ga ostali prisotni fatje še malce zmikastili. Rešila sta ga Izidor in sosed Debelak. Zaradi tega je Marks zapustil Visoko.

Kasneje so Agato odpeljali, češ da je obtožena čarovništva. Ovadil jo je seveda Marks. Po treh tednih se je razvedelo, da bodo v Škofji Loki priredili javno sojenje, nakar se je zgrnilo tja poleg bližnjega prebivalstva še nekaj ljudi iz ne tako bližnje okolice. Po branju škofovega pisma so se odločili za preizkus z vodo, ki ga je Agata kljub prestanemu trpljenju srečno prestala in bila tako oprana dvomov in neresnic.

Kmalu zatem sta se Agata in Jurij poročila. Izidor jima je izročil obe kmetiji, sam pa odšel v vojsko. Vrnil se je leta 1707 s prestreljenimi prsi, tako da ni bil zmožen opravljanja težjih del. Agata in Jurij sta ga lepo sprejela in skrbela zanj. Kasneje se mu je ponudila za strežnico Margareta Wulfing, ki je vsa ta leta potrpežljivo čakala nanj. Poročila sta se 29. avgusta 1707. Izidor je umrl 20. decembra 1710. Margareta mu je po smrti rodila sina.

Roman je na trenutke zelo napet, poln dogajanja in zanimivo prikaže položaj kmečkega prebivalstva tistega časa. Zgodba je zanimiva, pritegnila me je njena dramatičnost, pripoved in odnos do oseb, ki je napisan zelo skrbno in z veliko podrobnostmi. Liki postanejo živa slika, ki se prikaže bralcu pred očmi.

Posebno zanimiv se mi je zdel opis Polikarpa Kallana, ki je bil po mojem mnenju najbolj kompleksen karakter v celem romanu. Sprva ga Izidor prikaže kot nečloveškega suroveža in tirana, ki terorizira celotno družino Kallan in Izidorju celo odseka mezinec. Kasneje se starec nekoliko umiri in se Izidorju celo opraviči, ter ga prosi odpustitve.

Zanimiv je tudi lik Izidorjevega brata Jurija. Pisatelj ga sprva opiše zelo pomankljivo, tako da bralec o njem dobi pravo mnenje šele, ko se junaško bori za Agato, ji pomaga in se ne ozira na to, da je obsojena čarovništva.

V splošnem mi je bil roman všeč, motilo me je le konstantno Izidorjevo vmešavanje boga v svojo pripoved.